

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

3 De forma in relaxatione seruanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

potest sacramentaliter absolvere, vt possit suum A
munus exercere, & subditum curare. At vero inter-
dictum non impedit receptionem sacramenti poe-
nitentiae maxime post cap. Alma, & ideo absolutio à
tali interdicto non est per se per quia ad absolutionem
sacramentalem: ac propterea non est cur cuiusque
ordinario confessori concedatur. Hæc tamen diffe-
rentia, licet in generali interdicto habere possit lo-
cum, non tamen in particulari: quia hoc interdum
etiam impedit absolutionem sacramentalem, vt su-
pra suo loco notauimus ex ipso met. cap. Alma: ergo
potius hinc confirmatur æquiparatio interdicti cum
excommunicatione, quæ cum fauorabilis sit, exten-
denda est. Præsertim, quia non tam est consideran-
da materialis illa censura, vt sic dicam, de qua Pon-
tiffex ibi loquitur, quam formalis ratio, & intentio
illorum verborum, Quia tamen conditor canonis eius
absolutionem sibi specialiter non reuocauit, eo ipso alius con-
cessisse videtur: vbi illud relatiuum eius, non refert ex-
communicationem, sed iuris sententiam, qua ali-
quis ligatur, quæ in interdicto etiam locum habet.
Et præterea si sub his verbis non comprehenditur
interdictum particulare personale: neque etiam com-
prehenditur cum proportionem interdictum locale,
vel personale generale; atque ita non poterit Epi-
scopus relaxare aliquod interdictum iure Pontifi-
cio latum: etiam si referuatum non sit, quod est con-
tra sententiam communem, vt videre est apud Syl-
uestrum, Interdictum, 3. quæst. 10. & alios Summistas,
& Soto.

Propter has ergo posteriores rationes, quia multi
dicti autores absolute dicant, solum Episcopum, vel
prælatum participantem iurisdictionem eius posse
absolvere ab interdicto iure lato: nihilominus pro-
babilius censeo hoc interdictum particulare perso-
nale, si referuatum non sit, ab eodem facere tolli
posse, à quo potest auferri excommunicationis iuris non
referuata, dummodo sit propter contumaciam la-
tum, vt diximus. Item necesse est, vt causa interdicti
tollatur, & sufficiens satisfactio fiat, vel cautio de-
tur, iuxta dicta de Excommunicatione.

Ratio vero dubitandi in contrarium posita, facile
soluitur negando similitudinem rationis, propter
differentiam insinuatam, quod interdictum gene-
rale non excludit innocentes à receptione sacramen-
ti poenitentiae. Dices, quod hoc ita fit iure nouo, ta-
men iuxta antiquum excludebantur: decilio autem
cap. Nuper, antiquior est, quam concessio cap. Alma,
& ideo per ius antiquum interpretanda est. Sit ergo
alia ratio, quia interdictum generale, licet cõpara-
tum ad personam innocentem, videatur lenius, seu
relaxatione dignius: tamen in se ac simpliciter gra-
uius est: & quia per se primo non respicit priuatas
personas, sed corpus commune, ideo eius relaxatio
superiorem requirit potestatem: quia vero à singu-
lis personis auferri non potest, nisi in se, ac simplici-
ter tollatur, inde fit, vt etiam respectu cuiuscunque
particularis personæ difficultas tollatur, quam
particulare interdictum. Nec refert quod propter
propriam culpam latum sit, nam propterea requi-
rimus, vt culpa tollatur, & satisfactio exhibeatur.
Neque etiam admittimus hoc posse extendi (vt in
quadam confirmatione inferebatur) ad eum, qui
causam dedit interdicto generali siue personali, siue
locali: is enim absolui non potest, nisi ab eo, à quo
tale interdictum simpliciter tolli potest: quia, licet
respectu illius personæ, quasi eminenter habeat vir-
tutem & efficaciam interdicti particularis persona-
lis: tamen simpliciter, ac formaliter est maius
illo: ac propterea auferri non potest
ab inferiori sacerdotem, sed solum
ab Episcopo.

Q UOD attinet ad substantialem for-
mam huius reuocationis, nulla sunt
verba determinata, sed illa sufficiunt
& necessaria sunt, quæ voluntatem
tollendi illud in habente potestatem
significent, vt omnes Summistæ, & Doctores do-
cent. Quia tamen aiunt aliqua verba esse necessaria,
nec sufficere alia signa, per facta, vel aliquid huius-
modi: quod commune est aliis censuris: tamen cum
eadem limitatione id accipiendum censeo, facta e-
nim vel similia signa per se sumpta non sufficiunt:
tamen si coniungantur aliquibus verbis, cum illis
possunt complere perfectam significationem, satis-
que expressam, vt absolutio habeat effectum. Com-
munis casus, seu exemplum est: nam, si Episcopus
non seruet interdictum à se latum, id satis non est,
vt censeatur auferre interdictum, argumento capiti-
Cum desideres, de Sentent. excommuni. quia illa abso-
lutio nullo modo est verbalis: & ideo solum Sum-
mo Pontifici licet illo modo reuocare censuram,
quia non est alitricus ordinario iuri. At vero, si talis
Episcopus dicat, intentionis suæ esse interdictum re-
laxare cum primum illud non seruauerit, illud satis
erit ad relaxandum interdictum. Quod docuit Syl-
uester cum Calderino, Interdictum, 3. q. 9. & mihi pla-
cet (licet aliqui dubitent) quia licet factum illud per
se non sufficiat, tamen cum verbis coniunctum, est
sufficiens signum, & dici potest verbalis relaxatio.
Sicut, si per verba interrogaretur: an vellet interdi-
ctum relaxare, & annueret solis signis, factis in rigore
esset, quantum spectat ad substantiam formæ: quia
uis non directe faceret Episcopus vtens his signis vel
ambiguus, vel incertis. Quod vero attinet ad acci-
dentialia, nullam specialem solennitatem inuenio
circa hoc à iure præscriptam: & ideo nihil hic adde-
re oportet præter dicta de censuris in communi, &
de Suspensione. Aduertit tamen Syluester, Interdi-
ctum, 3. q. 8. in fine, & 9. in principio reuocationem
interdicti debere fieri cum iuramento: quod probat
ex cap. Alma, vbi nihil de hoc in speciali habetur:
& ideo seruanda sunt quæ in dictis locis, & tractan-
do de excommunicatione adnotauimus.

Duo tamen hic addenda super sunt. Vnum est, an
in interdicto locum habeat relaxatio, seu absolutio
ad cautelam, sicut in excommunicatione. Quod
tractant Couarruias in cap. Alma, p. 2. §. 2. num. 5. &
Nauarrus in ca. Cum contingat, de Rescriptis, remedi-
relam, sexto, & iuris interpretes in cap. Præsent, de Sentent.
excommunicat. in sexto. In quo textu habetur hu-
ius questionis resolutio quantum attinet ad inter-
dictum generale loci: dicitur enim ibi, in huiusmodi
interdicto, non habere locum beneficium relaxationis ad
cautelam. Cuius ratio sufficiens est iuris institutio, à
qua hæc omnia maxime pendent: fortasse tamen
propter grauitatem huius censuræ, quæ valde pu-
blica est, voluit ius, vt, quando nulla esse dicitur, de-
beat aut declarari nulla, aut simpliciter tolli. Addit
vero Nauarrus quandam limitationem, videlicet
quando relaxatio petitur simpliciter ad instantiam
partis, ob cuius culpam positum dicitur, præstita
cautione de parendo iuri, tunc relaxandum esse in-
terdictum antequam de iustitia, vel nullitate con-
stet. Quod probat ex decisionibus Rotæ, & alijs au-
toribus, & ex cap. Qua fronte, de Appellat. quod, mea
sententia, non multum probat, quia in illo est sermo
de interdicto personali, non de locali generali. Sed
in ea re vsus, & communem sententiam iuris pe-
ritorum seruandam censeo: existimo autem eos non
loqui de propria relaxatione ad cautelam, sed de ab-
soluta relaxatione, quæ tunc fieri debet ad instan-
tiam

De substantia-
li forma.Syluester.
Calder.De acciden-
tali forma.An in inter-
dicto locum
habeat abso-
lutio ad cau-
telam.
Couarr.
Nauarr.
Cap. Præsent
de Sent. ex-
comm. in 6.

Nauarr.

Responso.

tiam partis, sicut in similitudo, præstita cautione, absolutio etiam ab excommunicatione simpliciter danda est, iuxta cap. *Cum contingat*, de Offic. delegat. Aduerto tamen non satis esse, vt cautionem, vel satisfactionem offerant illi, qui fuerunt, veluti secundaria causa interdicti per auxilium, fauorem, vel aliquid huiusmodi: sed necessarium esse, vt principalis auctor hoc præstet: nam ad omnem relaxationem interdicti hoc requiritur, vt colligitur ex cap. *Alma*, & notatur Syluester *Interdictum*, 3. q. vlt.

Cap. Alma.

Abolutio ad cautelam habet locum in omni interdicto excepto generalis loci.

Conarr.

De aliis vero interdictis non inuenio in iure definitionem adeo expressam: ex dicto autem capit. *Præfens*, per argumentum ab speciali colligere licet, in omnibus aliis interdictis locum habere beneficium relaxationis ad cautelam. Non enim sine causa additum est ibi verbum illud, *Generaliter in ciuitates castros, &c.* positum ergo est ad excludendum interdictum particulare locale, vt Couarruias notat ex decisione Rotæ, & ex pluribus autoribus, qui de interdicto particulari loci loquuntur. Et ratio est, quia hoc beneficium communiter conceditur in quacumque censura: ergo, vbi specialiter non negatur, concessum manet. Quæ ratio equaliter procedit in interdicto personali particulari: de quo videtur clarius loqui Nauarrus: id tamen expresse tenet Syluester, *Interdictum*, 3. q. 9. & Angelus *Interdictum*, 8. n. 2. qui alios autores referunt. Et addunt congruentiam; quia hoc interdictum priuat receptione sacramentorum, in quo assimilatur excommunicationi; & ideo debet etiam in illo modo relaxationis assimilari. Et ad hoc confirmandum est optimum dict. cap. *Qua fronte*, præsertim in vericulo vltimo scilicet, *De his etiam, qui conueruntur se irrationabiliter excommunicatione, vel interdicto suppositos, illud idem dicimus*, (scilicet esse absoluentes) etiam istis, qui huiusmodi protulerunt sententiam (vtique tam interdicti quam excommunicationis) Ad Sedem Apostolicam duxerunt appellandum. Hoc ipsum confirmari potest ex cap. *Venerabili*, de Sentent. excommunic. vbi sententia suspensionis dicitur relaxari ad cautelam, quod tamen frequentius expedire potest in interdicto personali particulari.

Nauarr. Sylu. Angel.

Cap. Qua fronte.

Ca. Venerabili, de Sent. excomm.

Syluest. Angel. Nauarr. Couarr.

De interdicto autem generali personali dicti auctores nihil expresse dicunt; quin potius Syluester, Angelus, Nauarr. & Couarruias absolute dicunt, interdictum generale non posse hoc modo relaxari sine distinctione de personali, vel locali. Quia vero in dict. capit. *Præfens*, sermo est tantum de locali interdicto, dicendum est, ex vi illius textus non negari beneficium relaxationis ad cautelam in interdicto personali etiam generali: quia, cum denegatio huius beneficii fauorem non contineat: sed potius rigorem, ultra vim verborum extendenda non est. Quod si ex vi illius textus non negatur, non video cur neganda sit ex vi iuris, nisi forte praxis, & consuetudo aliud habeat: nam illa est optima legum interpretis, & interdum illas extendit propter paritatem rationis, quæ fortasse videbitur esse inter generale interdictum personale, & locale.

Interdictum post eius sententiam latam non suspenditur per appellat. l. onem. Cap. is cui. Cap. Ad hæc quoniam de Appellat. Omne interdictum potest suspendi ab illo qui illud tulit.

Vltimum dubium est, an interdictum suspendi possit. In quo nonnulla sunt certa. Vnum est, interdictum non suspendi per appellationem interpositam post latam interdicti sententiam. Ita enim expresse cauetur in cap. *Is cui*, de Sentent. excommunic. vbi in hoc interdictum excommunicationi equiparatur: vbi est sermo de suspensione ab ingressu Ecclesie, quæ, vt sæpe dixi, est interdictum quoddam: eadem autem ratio est de quolibet alio interdicto. In capit. autem *Ad hæc quoniam*, de Appellatio. absolute idem dicitur de quolibet interdicto. Secundo est certum interdictum generale, tam locale, quam personale, & interdictum etiam locale particulare suspendi posse ad tempus, vel simpliciter, vel quoad aliquem effectum, ab eo qui illud tulit. Ita docent communiter Canonistæ in dict. cap. *Ad hæc*.

Quos refert, & sequitur Couarruias in cap. *Alma*, *Conarr.* part. 2. §. 2. nu. 4. contra Abbatem, & Decium quos ibidem refert: quamquam Abbas fateatur hanc sententiam in praxi seruari posse. Eandem tenuit Nauarrus cap. 27. num. 165. vbi idem dicit de excommunicatione, in hanc sententiam allegat Decium. Tenet etiam Syluester, *Interdictum*, 3. q. 8. qui citat Innocentium, & Hostiensium. Idem Angelus, *Interdictum*, 8. num. 3. qui refert alios, & quædam iura, scilicet cap. *Ad hæc*, 3. & cap. *Directe*, & cap. *Præterea*, de Appellation. quæ nihil omnino ad rem præsentem faciunt. Melius id probatur ex capit. *Dilecti*, de Appellationibus ibi, *cuius effectum ad tempus duxerit suspendendum*: & significat Pontifex tam validam esse illam suspensionem, vt, si, durante tempore suspensionis appellatio interponatur ad Summum Pontificem, non possit vltimus iudex ad pristinum statum sententiam reuocare, ita vt effectum exequatur. Sed hæc quæstio à Panormitano, & aliis autoribus citatis late disputatur, qui varie textum illum exponunt, quæ ad nos nunc non pertinet. Fundamentum enim huius sententiæ non est, quia per aliquod ius hoc specialiter conceditur: sed quia nullo iure prohibetur: nam hoc ipso tota sententia, & effectus censuræ pendet ex voluntate ferentis: ergo sicut potest simpliciter eam auferre, ita potest ad tempus suspendere. Vnde non est efficax Panormitani argumentum, quia non minus est efficax appellatio interposita, quam voluntas ferentis. Si ergo appellatio non suspendit: nec iudex potest suspendere. Respondetur enim, supposito iure positivo, non esse ita efficacem appellationem, sicut voluntatem iudicis, quia de appellatione habemus expressam prohibitionem, non vero de iudice.

Sed aiunt, quamuis in voluntate iudicis sit ferre sententiam censuræ, tamen illa lata, non est in voluntate eius impedire executionem: ergo non potest illam suspendere, sed necesse est, vt vel illam reuocet, vel quod illa habeat effectum suum: quia sententia censuræ secum affert executionem cap. *Passoralis*, §. *Verum*, de Appellat. Respondetur, quamuis sententia censuræ in hoc sensu secum affert executionem, quod per se ipsa, absque alio medio instrumento, seu executore, efficax est ad inducendum suum effectum. Nihilominus in hac ipsa actuali executione pendet ex voluntate ferentis, & ideo per illam potest suspensio, quoad actuale effectum. Et propterea diximus, hanc suspensionem fieri posse ab eo, qui eam tulit, quia inferior hoc non potest, cum non habeat iurisdictionem, nec ab illo pendere effectus sententiæ, vel voluntatis superioris. Vnde inferunt Syluest. & alij, Episcopum non posse suspendere interdictum à Summo Pontifice positum: quod verum est de interdicto ab homine, vel reuocato: nam, si sit à iure Pontificio absque reservatione, videtur posse suspendi ab Episcopo ex legitima causa ex commissione illi facta eodem iure ad relaxandum tale interdictum, vt supra vidimus. Vnde hæc videtur generalis regula, eum posse suspendere interdictum, qui potest auferre, nam vtque actus ex eadem potestate nascitur.

Atque hæc omnia communia sunt tribus interdictis supra numeratis, respectu earum personarum, quæ sine culpa sua interdicto ligantur, vel ad illud seruandum obligantur: nam eadem est quoad hæc de omnibus ratio. Quoad eas vero personas, quæ causam interdicti dederunt, magis equiparantur hæc interdicta cum interdicto personali particulari, de quo est maior dubitatio, an possit suspendi, nisi per solum Summum Pontificem, nam ille, inquit, dispensare in hoc potest, cum sit iuris humani: imo addit, si adhuc duret culpa, pro qua latum est interdictum, non posse Pontificem dispensare quantum ad celebrationem: sed solum quoad alia.

Verius

Verius tamen est, etiam hoc interdictum posse suspendi ab eo, qui illud tulit. Quod à fortiori sentit Nauarr. cum idem de excommunicatione asserat, & expresse id docet Couarr. Et ratio est eadem, quæ de aliis interdictis, quia hoc nullo iure prohibetur, & alioqui veluti ex natura rei effectus sententiæ penderet ex voluntate ferentis. Quare nulla ad hoc requiritur iuris dispensatio, quæ Summo Pontifici referuata sit: quia hic non agimus de privilegio perpetuo celebrandi, aut participandi diuinâ tempore interdicti, quod Summus Pontifex solus concedere potest: sed de suspensione alicuius effectus, qui à voluntate ferentis penderet. Quocirca, non solum potest suspendi hoc interdictum postquam quis à contumacia recessit, tunc enim potius tollendum est; sed etiam ea durare, quia sæpe possunt occurrere rationabiles causæ ad huiusmodi suspensionem faciendam, ut per se patet. Neque solum quoad alios effectus, sed etiam quoad celebrationem Missæ potest huiusmodi interdictum suspendi, non quia per hoc concedatur, ut sine peccato celebret qui est in peccato; sed solum ut talis suspensio efficiatur, ne per Ecclesiam specialiter prohibitis, seu interdictis sit. Quo etiam hic (quod Syluest. non aduertit) ut, licet fortasse peccet celebrando, non tamen irregularis fiat: quia pro tunc non agit contra censuram: Poterit etiam contingere, ut non peccet, si coram Deo sit bene dispositus, & ab iniquitate recessit, quamvis apud Ecclesiam nondum satisfacere poterit.

Hic vero se offerebat obiectio, quia hoc interdictum personale, & excommunicatio æquiparantur: sed excommunicatio non potest suspendi: ergo neque hoc interdictum. Ad quam Nauarrus respondet negando minorem. Sed quia opposita est communis sententia, & magis consentanea iuri, ut supra vidimus, negamus has censuras æquiparari in omnibus, & specialiter in hoc; quia iura significant id esse speciale in excommunicatione, c. Cum desideres, de Sent. excommunicationis, cum aliis: nam excommunicatio acerbior est poena, & quoad hanc partem magis odiosa & ideo volunt iura, ut vel omnino auferatur, vel omnino suum effectum habeat.

DISPUTATIO XXXIX.

De cessatione à diuinis.

INTER spirituales poenas, & inter alia remedia, quibus Ecclesia vti solet ad corripiendos filios inobedientes, & contumaces: vna est, quæ cessatio à diuinis appellatur, ut constat ex iuribus, quæ inferius referemus, & ex quotidiano vsu Ecclesiæ. Vnde non est quod disputemus, an hæc cessatio sit licita, vel expediens: utrumque enim satis confirmat Ecclesiæ vsus. Et ad illud prius sufficit, quod non est contraria alicui præcepto diuino: nam, licet ex diuino iure sit, ut diuina officia in Ecclesia celebrentur, non tamen illud obligat, ut vbique, & semper fiat: & ideo aliquando, seu in aliquo loco cessare, nec est per se malum, neque extramateriam Ecclesiastici præcepti. Ad secundum autem, scilicet, ut hoc sit expediens, multa concurrere necesse est, quæ iudices Ecclesiastici prudenter obseruare debent, & in sequentibus explicabuntur. Hæc ergo cessatio.

Fr. Suarez tom. 5.

tio, si censura est, sub interdicto comprehenditur, ne numerus specierum censuræ augetur contra responsum Pontificis in cap. Querenti, de Verb. significat. Si vero non est censura, maximam habet cum interdicto affinitatem: & ideo disputatio hæc oprime huic loco accommodatur. Nam per se necessaria est huius poenæ cognitio ad res morales, & ad huius materiæ complementum, & per comparisonem ad interdictum facillime intelligitur. Et ideo Doctores, qui fere cum interdicto hanc poenam inuoluunt, pauca de illa dicunt, quos quidem imitabimur: curabimus autem distincte rem totam exponere. Et primo videbimus quid cessatio sit. Deinde, quos effectus, & causas habeat, & quomodo tollenda sit.

SECTIO I.

Quid & quotuplex sit cessatio à diuinis, & quomodo ab interdicto differat.

QUOD ad nomen attinet, constat cessationem à diuinis sic dictam esse, quia eo tempore quo hæc poena fertur, cessant ministri Ecclesiæ à publica celebratione diuinorum officiorum, & Sacramentorum administratione. Et ideo dici solet hæc cessatio suspensio quædam organorum Ecclesiasticorum per allusionem ad illud Psal. 136. In salicibus in medio eius; suspendimus organa nostra: quia hoc est veluti maximum signum afflictionis, quam Ecclesia patitur, quando omnia diuina officia ita suspendit, ut notauit Soto in 4. d. 22. qu. 3. artic. 2. Ex quibus constat, appellationem hanc ab effectu sumptam esse: nam illa cessatio effectus est huius poenæ: ipsa autem poena consistit in illo vinculo, quo astringuntur ministri Ecclesiæ, & obligantur ad cessandum à diuinis. Et de hoc vinculo præcipue inquirimus quid sit.

Ad hoc autem declarandum primo videndum est, an hoc vinculum, seu poena sit propria censura: nam autores in hoc varij sunt. Coua. in cap. Alma, p. 2. §. 2. in princ. eam vocat iuris Pontificij censuram; eodem fere modo loquitur Soto d. q. 3. art. 1. ubi quinque numerat censuras, quarum vna est cessatio à diuinis. Et videtur hoc efficaciter probari ex definitione censuræ in princ. huius operis posita: nam hæc cessatio est poena Ecclesiastica, & priuat spiritualibus functionibus, & ponitur propter contumaciam ut ab illa recedatur; atque ita etiam est medicinalis poena, quæ per ordinariam potestatem Ecclesiæ tollitur, sicut imponitur: ergo nihil illi deest ad veram rationem censuræ. Alij nihilominus negant hanc poenam esse censuram. Ita tenet Nauarrus in Summa cap. 27. num. 164. & 188. nullam autem aliam rationem affert, nisi quia cessatio non est, nisi ipsa omisio officiorum, iuxta Panormitanum in cap. Dilectus, de Appellationibus numer. 18. Quam rationem, & sensum propositionis assumptæ vix percipio: nam hæc poena, pro ut ab Ecclesia imponitur, non est ipsa actualis omisio diuinorum officiorum: potest enim aliquando Ecclesiasticus iudex iuste præscribere cessationem: & nihilominus ministros Ecclesiæ, de facto non omittere diuina officia, in quo grauius peccant, quod est signum, sententiam fuisse validam, & poenam re vera impositam: cum ergo omisio diuinorum de facto non sit subsecuta, non consistit hæc poena formaliter in ipsa omisione facta, sed